

Piotr Witomski

XVIII Sympozjum Ochrony Drewna : Jachranka : 18-20 września 1996

Ochrona Zabytków 50/2, 169-170

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

XVIII SYMPOZJUM OCHRONY DREWNA, JACHRANKA 18–20 WRZEŚNIA 1996

W Ośrodku Szkolenia Kadr Statystyki w Jachrance k. Serocka odbyło się w dniach 18–20 września 1996 r. XVIII Sympozjum Ochrony Drewna, zorganizowane przez Komitet Technologii Drewna PAN i Katedrę Ochrony Drewna SGGW w Warszawie.

W obradach udział wzięło przeszło 70 osób, reprezentujących: Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Muzeum w Biskupinie, Muzeum Morskie w Gdańsku, Wydział Konserwacji ASP w Warszawie, Wydział Technologii Drewna i Wydział Leśny AR w Poznaniu, Wydział Technologii Drewna i Wydział Leśny SGGW w Warszawie, Wydział Leśny AR w Krakowie, Politechnikę Poznańską, Politechnikę Wrocławską, Instytut Technologii Drewna w Poznaniu, Instytut Techniki Budowlanej w Warszawie, Instytut Badawczy Leśnictwa w Warszawie, Instytut Włókien Naturalnych w Poznaniu, Instytut Wzrostu w Skierniewicach, Państwowy Zakład Higieny w Warszawie oraz producenci środków ochrony drewna, drewna impregnowanego, projektanci i wykonawcy budowlani, pracownicy przemysłu drzewnego, leśnictwa, konserwacji zabytków i innych gałęzi gospodarki.

Obrady otworzył prof. dr hab. Jerzy Ważny — przewodniczący Komitetu Organizacyjnego. Przemówienia powitalne wygłosili: prof. dr hab. Saturnin Zawadzki — Sekretarz Naukowy V Wydziału PAN, dr inż. Edmund Lenart dyrektor Departamentu Leśnictwa, w imieniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa — mgr inż. Stanisław Zelechowski, w imieniu Rektora SGGW i własnym — prof. dr hab. Witold Dzbeński,

Dziekan Wydziału Technologii Drewna, dr inż. Jerzy Karyś przewodniczący Polskiego Towarzystwa Mykologów Budownictwa oraz prof. dr hab. Leszek Zukowski przewodniczący SITLiD.

Obradom przewodniczyli kolejno: prof. dr hab. Kazimierz Lutomski z AR w Poznaniu, prof. dr Edmund Urbanik z ITD w Poznaniu, mgr inż. Mirosław Sławecki z INCO-Veritas oraz prof. dr hab. Andrzej Grzywacz z SGGW.

W części naukowej wygłoszono i przedyskutowano 24 referaty ujęte w 5 grup tematycznych, z których niektóre powinny zainteresować czytelników „Ochrony Zabytków”.

Adam Krajewski z Katedry Ochrony Drewna SGGW przedstawił grzyby i owady niszczące drewno w zespole architektonicznym meczetu emira Kebira Kurkumasa w Kairze. Autor ocenił stan zachowania drewna stropów i stolarki okiennej-drzwiowej oraz wyizolował saprofityczne pleśnie; w celu ich eliminacji zalecił zapewnienie właściwych rozwiązań budowlanych wykluczających zawilgacanie materiału organicznego. W oryginalnym drewnie palmowym stropów stwierdził postępujące zniszczenia powodowane przez owada zażrewnię (*Xylocopa aestuans* L.) którego można zwalczać jedyne środkami kontaktowymi. Drewno iglaste wbudowane podczas napraw i późniejszych konserwacji zostało porażone przez spuszczela pospolitego (*Hylotrupes bajulus* L.) i wymaga zabezpieczenia chemicznego.

Jolanta Ważny z PME w Warszawie zaprezentowała prace konserwatorskie przy obiektach drewnianych w zbiorach tego muzeum oraz omówiła kilka cie-

kawszych eksponatów poddanych konserwacji w ostatnich latach.

Leszek Babiński z Pracowni Konserwacji Drewna w Biskupinie (PMA w Warszawie) przedstawił wyniki konserwacji drewna jodłowego pochodzącego z wykopalisk w Pftetrach-Hoffen w Bawarii. Autor porównał metody konserwacji drewna nasycając je PEG 4000 oraz sacharozą, wykazując lepsze właściwości stabilizujące i znacznie niższe koszty metody sacharozowej.

Piotr Witomski z Katedry Ochrony Drewna SGGW określał skuteczność konserwacji brytyjskiej drewnianej fregaty wojennej „Unicorn”. Przeprowadzone testy wykazały selektywną skuteczność preparatów zastosowanych w konserwacji i potwierdziły niską skuteczność zabiegów konserwatorskich.

Hanna Pachelska i Mieczysław Matejak z Wydziału Technologii Drewna SGGW omówili rys historyczny rozwoju technik zabezpieczania drewnianych nawierzchni drogowych w XIX wieku. Autorzy podali rodzaje drewna używanego do wyrobu drewnianej kostki brukowej stosowanej w miastach europejskich i USA, oraz prześledzili rozwój metod i preparatów stosowanych w poszczególnych krajach. Dokonując oceny jakości takich bruków autorzy podali ich odporność na mikroorganizmy, ścieranie, zawilgacanie oraz tłumienie hałasu.

Tomasz Ważny z Wydziału Konserwacji ASP i Jerzy Ważny z Katedry Ochrony Drewna przedstawili wyniki ostatnich badań nad mechanizmem i zakresem oddziaływania nicieni i roztoczy. Autorzy dowiedli ich degradacyjnej działalności w siedli-

skach zawierających drewno i przypisali im pewne formy zniszczeń zabytków, które uchodziły do tej pory jako nieoznaczone.

Kazimierz Lutomski, Grzegorz Cofta i Bartłomiej Mazela z Instytutu Chemicznej Technologii Drewna analizowali wpływ łączenia środków ochrony drewna z preparatami ogniochronnymi na palność drewna. Autorzy nie zaobserwowali ogólnego związku wynikającego z zastosowania razem dwóch typów środków ochronnych. Skłania to do każdorazowego sprawdzania łącznych właściwości mieszanych preparatów przed zastosowaniem ich do konserwacji i zabezpieczania obiektów zabytkowych.

Historyczne aspekty zabezpieczania drewna przed ogniem przedstawił Grzegorz Bernatowicz i Mieczysław Matejak. Cytują oni takie metody zabezpieczania przed ogniem, jak tynkowanie ścian i gontów budowli drewnianych tynkami o specjalnej recepturze oraz obijanie ścian blachą stalową.

Ciekawe odkrycie z zakresu identyfikacji znalezisk archeologicznych przedstawili Witold Dzbenki i Hanna Kraińska z Katedry Fizyko-Chemicznych Podstaw Technologii Drewna SGGW oraz Teresa López de Roma z Instituto Nacional de Investigaciones Agrarias INIA w Madrycie. Badając cechy anatomiczne pniaka znalezione w złożu „Bełchatów” autorzy zidentyfikowali badane drewno jako limbę (*Pinus cembra* L.) i posługując się analizą pyłkową dowiedli występowania

nia limby jako gatunku już w epoce mio-pliocenkiej.

Dwa z przedstawianych referatów dotyczyły metod diagnozowania wczesnych stadiów degradacji drewna. Zespół w składzie Jan Raczkowski, Waldemar Mołiński, Robert Woś i Kazimierz Lutomski z AR w Poznaniu zaproponowali wykorzystanie metody emisji akustycznej do detekcji wczesnych stadiów rozkładu drewna. Autorzy analizowali emisję akustyczną generowaną przez rozłożone drewno po poddaniu go obciążeniom statycznym. Zaobserwowano ścisły związek między stopniem rozkładu drewna a jego aktywnością emisji akustycznej.

Nieniszczące metody badania stanu zachowania obiektów drewnianych zaproponowali Jerzy Karyś i Bogdan Stawski z Instytutu Budownictwa Politechniki Wrocławskiej. Polecają oni mierzenie czasu przebiegu ultradźwięków przez badane materiały, a miarą zniszczenia materiału jest spowolnienie rozchodzenia się fali wzdłuż próbki i wydłużenie czasu przebiegu impulsu. Druga metoda wykorzystuje rezonans drgań własnych zniszczonego elementu, który można odnieść do częstotliwości drgań elementów „zdrowych” i w ten sposób określić stopień zniszczenia materiału.

Najnowszy generacjom preparatów do konserwacji wyrobów z drewna były poświęcone dwa wystąpienia. Naukowcy z Instytutu Technologii Drewna w Poznaniu: Edmund Urbanik, Juliusz Pernak i Jadwiga Zabiela-

ska-Matejuk badali skuteczność ekologicznych preparatów opartych na chlorkach imidazolowych. Testowana była skuteczność tych środków w zwalczaniu grzybów niszczących drewno w zależności od rodzaju zastosowanego podstawnika alkoksymetylowego, a otrzymane wyniki mają na celu dobór najskuteczniejszej i najbezpieczniejszej formuły chemicznej preparatu.

Jerzy Ważny zaprezentował niekwestionowane zalety czwartorzędowych związków amoniowych w konserwacji drewna. Autor podkreślał ich wysoką skuteczność wobec różnych drobnoustrojów, a jednocześnie niską szkodliwość wobec organizmów stałocieplnych, dowodem czego jest ich zastosowanie w medycynie.

Kazimierz Lutomski, Grzegorz Cofta i Bartłomiej Mazela z AR w Poznaniu przedstawili przemysłową metodą impregnacji drewna do zastosowań na przestrzieniach otwartych. Drewno takie znajduje zastosowanie w budownictwie ogrodowym na palisady, ogrodzenia i płoty antyhałasowe, ławki i pergole, coraz częściej stosowane w rozwiązaniach otoczenia zabytków architektury oraz daje się wykorzystać do zabezpieczania obiektów w skansenach. Zabieg gwarantuje dużą żywotność wyrobów w najcięższych warunkach przez wiele lat i pozwala zachować ich wysoką estetykę.

Pełne teksty opublikowane zostały w „Materiałach XVIII Sympozjum Ochrony Drewna”.

Piotr Witomski

IV SYMPOZJUM WIŚLANE

W dniu 25 października 1996 r. w Muzeum Wisły w Tczewie — Oddziale Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku odbyło się IV Sympozjum Wiślane. Jego organizatorami byli Muzeum Wisły i Tczewski Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, a ponadto Towarzystwo Miłośników Wisły z Nadwiślańskim Klubem Krajoznawczym „Irsow” w Tczewie i Gdański Oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami.

Otwarcia i wprowadzenia w problematykę IV Sympozjum Wiślanego dokonał doc. dr hab. Andrzej Zbierski, dyrektor CMM. Bogaty i zróżnicowany program IV Sympozjum Wiślanego obejmował następujące wystąpienia:

W części I pt. „Flisactwo i rybołówstwo na Wiśle i jej dopływach”:

Odnowienie tradycji flisackich w Ulanowie nad Sanem — mgr M. Masłowiec;

Wiślane promy w Basonii w województwie lubelskim — mgr A. Gauda;

Flisactwo i rybołówstwo na Wiśle w rejonie Czerwińska w okresie międzywojennym i współcześnie — mgr F. Kowalski;

Splaw zboża Wisłą do Gdańska, a stosunki polityczne na pograniczu kujawsko-krzyżackim na przełomie XIV-XV w. — dr S. Józwiak;